

ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਪਾਲੀ ਪੰਡਤ ਭਾਂਬੜ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁਝਿਆ ਚੰਗਿਆੜਾ

ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੰਝੂਰ
(ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਤਹਿਤ ਯੂ.ਏ.ਪੀ. ਐਕਟ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਲੁਧਿਆਣਾ)

ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਪਾਲੀ ਪੰਡਤ ਯਾਰਾਂ ਦਾ ਯਾਰ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ “ਗੰਗੂ ਬਾਹਮਣ ਨੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਕਲੰਕ ਲਗਵਾ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਮੇਰੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਬਾਹਮਣ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਮੇਰਾ ਕੁਲਨਾਸ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਹਮਣ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜੋ ਕਲੰਕ ਗੰਗੂ ਨੇ ਖੋਟਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਮੈਨੂੰ ਜੁਆਬਦੇਹ ਨਾ ਹੋਣਾ ਪਵੇ।” ਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪੰਡਤ

ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਸ ਵਿਚ ਦਸਮੇਸ਼ ਦੇ ਲਾਡਲੇ ਵਰਗੀ ਜੁਰਅਤ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਬਾਟੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਛੱਕ ਕੇ ਧਰਮਨਾਸ਼, ਕੁਲਨਾਸ਼, ਜਨਮ ਨਾਸ਼ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਜਨਮੇ ਰਾਵਨ ਮਿਟਾਇਆ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਹਿਰੂ ਕਾਲਜ, ਮਾਨਸਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਜੂਝਦਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਕਲੀਨ ਸੇਵਾ ਸੀ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਟੀਆਂ ਦੀ ਅਣਖ ਉਸਦੇ ਖੂਨ ਵਿਚ ਉਬਾਲੇ ਖਾਂਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਮਰਨ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ, ਕਈ ਲੜਾਈਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਟੂ ਨੇ

ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁੜ ਸਥਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਠਰੂਆ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਦਕਾ ਮੈਂ ਤੇ ਭਾਈ ਸੇਵਕ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ) ਕਈ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਯੂਨਿਟ ਬਣਾਉਣ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਮਾਨਸਾ ਕਾਲਜ ਵੀ ਗਏ, ਉਥੇ ਸਾਨੂੰ ਪਾਲੀ ਪੰਡਤ ਮਿਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲੈ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨੀ ਐ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਛੁਡਵਾ ਲਈਆਂ ਤੇ ਸਾਰਾ ਕਾਲਜ ਸਾਡੇ ਮੁਹਰੇ ਲਿਆ ਕੇ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ

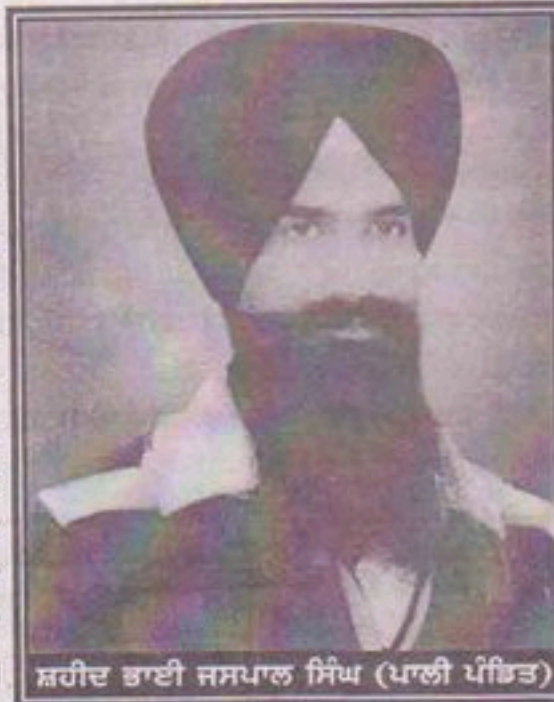
ਕਿਹਾ ਕਰੋ ਆਪਣੀ ਗੱਲ, ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਦਲੇਰੀ ਤੇ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਹੋਰਾਨ ਸਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁੜ ਸਥਾਪਤੀ ਲਈ ਤੁਰੇ ਹੁੰਦਿਆ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਬੋਲੇ ਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ

ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ।

ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਲੀ ਪੰਡਤ ਨਸ਼ੇ ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੇਂਡੂ-ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਾਰੇ ਨਸ਼ੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਇਸ ਦਲਦਲ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਘਰੇਲੂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲਏ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰ

ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਪਾਲੀ ਪੰਡਤ)

ਵਿਚ ਜੀਵੇ। ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਨਸ਼ੇ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਕਮਬਖਤ ਨਸ਼ੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਛੱਡ ਰਹੇ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਿਆ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਜੀ ਰੱਖਦਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਪਏ ਸਾਰੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋ ਦਿਤੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਵੀ ਕੱਪੜੇ ਧੋ ਦਿਤੇ, ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਤਾਰ ਉਤੇ ਸੁੱਕਣੇ ਪਾਏ ਦੇਖੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਹੋਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀ ਮੈਲ ਧੋਵੇ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਤਲਬ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇਹ

ਕਪੜੇ ਧੋਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਅੰਗ ਵਿਚ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦਾ ਬੰਡਲ ਦਿਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵੀ ਧੋ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਖਿੜਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸ ਪਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਤੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ। ਉਸਦਾ ਉਹ ਹਾਸਾ ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਣਦਾ।

2007 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਪਾਲੀ ਪੰਡਤ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰਾਂ ਕੋਲ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਭਾਈ ਮਨਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਲੀ ਪੰਡਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ ਜਸਪਾਲ ਚੰਦ ਤੋਂ ਭਾਈ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ।

ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੜੇ ਸੁੰਦਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਫਤਿਹ ਗਜਾਉਂਦਾ, ਉਸਦਾ ਲੰਮਾ ਸੋਹਣਾ ਦਾਹੜਾ ਤੇ ਦਿੱਖ, ਉਸਦੇ 6 ਫੁੱਟ ਕੱਦ ਤੋਂ ਉਸਦੇ 18 ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਿੰਘ ਹੋਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈਂਦਾ।

ਮੈਂ ਮਾਰਚ 2008 ਵਿਚ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਲ ਲੁਧਿਆਣੇ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਪਾਲੀ ਪੰਡਤ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਸੀ, ਉਹ ਜੂਨ, ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਉਥੇ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਮਾਨਸਾ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਲਈ ਉਥੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਵੀ ਘਰੇਲੂ ਹਾਲਾਤ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਉਹ ਆਇਆ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਾਨਸਾ ਇਚਾਰਜ ਵਜੋਂ ਬਹੁਤ ਸਰਗਰਮੀ ਕੀਤੀ।

ਸੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਬੇਹਤਰ ਗੱਲ ਕਿ ਉਸਦੀ ਲਿਖਾਈ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਜਾਂ ਪੱਤਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਹੀ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪਾਲੀ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਕੋਈ ਫੋਟੋ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜ ਏਨੀ ਸੁੰਦਰ ਲਿਖਾਈ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਿਖਿਆ, ਜਿੰਨੀ ਸੁੰਦਰ ਲਿਖਾਈ ਪਾਲੀ ਦੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਟੂ, ਭਾਈ ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਤਰਾਣਾ ਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਸਮੇਤ ਸੀ। ਆਈ.ਏ. ਸਟਾਫ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਵਿਚ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਪਾਲੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਖਬਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਇਹ ਭੂਨ ਹੈ ਕਿ ਪਾਲੀ ਨੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ੍ਹੇ ਲੱਗਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਵਰਗੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਰੂਪ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਜਿਸ਼ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਉਸ ਮਘ ਰਹੇ ਚੰਗਿਆੜੇ ਨੂੰ ਭਾਂਬੜ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੁਝਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਪਾਲੀ ਪੰਡਤ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਉਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਤਨੇ ਉਲਟ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਸ਼ਿਆਂ, ਪਤਿਤਪੁਣੇ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਸਗੋਂ ਆਪਣਾ ਆਪਾ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਭੋਟ ਕਰ ਦਿਤਾ।